

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto muutetusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten (kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun) asetuksen (EY) N:o (.../...) tehokkaaksi soveltamiseksi

(2011/C 101/03)

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 16 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 8 artiklan,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY⁽¹⁾,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti tehdyn lausuntopyynnön⁽²⁾,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

I. JOHDANTO

1. Lokakuun 11 päivänä 2010 Euroopan komissio hyväksyi muutetun ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten (kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun) asetuksen (EY) N:o (.../...) tehokkaaksi soveltamiseksi (jäljempänä ehdotus)⁽³⁾. Samana päivänä komission hyväksymä ehdotus lähetettiin asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti tietosuojavaltuutetulle kuulemista varten. Tietosuojavaltuutettu pitää myönteisenä sitä, että komissio kuulee häntä, ja pyytää, että kuulemiseen viitataan ehdotuksen johdanto-osassa.
2. Eurodac perustettiin Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten Dublinin yleissopimuksen tehokkaaksi soveltamiseksi annetulla asetuksella (EY) N:o 2725/2000⁽⁴⁾. Komissio antoi joulukuussa 2008

ehdotuksen Eurodac-asetuksen uudelleenlaatimiseksi⁽⁵⁾ (jäljempänä joulukuussa 2008 annettu ehdotus). Tietosuojavaltuutettu otti ehdotukseen kantaa helmikuussa 2009 antamassaan lausunnossa⁽⁶⁾.

3. Joulukuussa 2008 annetussa ehdotuksessa pyrittiin tukemaan tehokkaammin Dublin-asetuksen soveltamista ja ottamaan tietosuojakysymykset asianmukaisesti huomioon. Ehdotuksessa myös yhdenmukaistettiin tietojärjestelmien hallinnointikehykset SIS II- ja VIS-asetusten säännösten kanssa esittämällä, että Eurodacin operatiiviseen hallinnointiin liittyvät tehtävät siirtyvät tulevalle virastolle, joka vastaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen liittyvien laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista⁽⁷⁾ (jäljempänä tietotekniikkavirasto)⁽⁸⁾.
4. Tämän jälkeen komissio hyväksyi syyskuussa 2009 muutetun ehdotuksen, jossa se antoi jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisille ja Europolille mahdollisuuden tutustua Eurodac-keskustietokannan tietoihin terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi.

- (5) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten (kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun) asetuksen (EY) N:o (.../...) tehokkaaksi soveltamiseksi, KOM(2008) 825 lopullinen.
- (6) Euroopan tietosuojavaltuutetun 18 päivänä helmikuuta 2009 antama lausunto ehdotuksesta asetukseksi Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten (kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta) annetun asetuksen (EY) N:o (.../...) tehokkaaksi soveltamiseksi (KOM(2008) 825), EUVL C 229, 23.9.2009, s. 6.
- (7) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen liittyvien laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan viraston perustamisesta (KOM(2009) 293 lopullinen) hyväksyttiin 24 päivänä kesäkuuta 2009. Muutettu ehdotus hyväksyttiin 19 päivänä maaliskuuta 2010: Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (EU) N:o .../... vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen liittyvien laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan viraston perustamisesta, KOM(2010) 93.
- (8) Tietosuojavaltuutettu antoi lausunnon tietotekniikkaviraston perustamisesta (7 päivänä joulukuuta 2009 annettu lausunto ehdotuksesta asetukseksi vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen liittyvien laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan viraston perustamisesta ja ehdotuksesta neuvoston päätökseksi SIS II- ja VIS-järjestelmien operatiiviseen hallinnointiin liittyvien tehtävien osoittamisesta virastolle Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston nojalla, EUVL C 70, 19.3.2010, s. 13).

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ KOM(2010) 555 lopullinen.

⁽⁴⁾ EYVL L 62, 5.3.2002, s. 1.

5. Kyseiseen ehdotukseen sisällytettiin erityisesti ns. yhdyskäytävälauseke, jolla sallitaan tutustuminen Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten, ja tarvittavat lisäsäännökset. Lisäksi joulukuussa 2008 annettuun ehdotukseen esitettiin muitakin muutoksia. Se annettiin samaan aikaan kuin ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin oikeudesta pyytää sormenjälkitietojen vertailua Eurodac-tietojen kanssa lainvalvontatarkoituksia varten ⁽¹⁾ (jäljempänä: neuvoston päätös). Se sisältää yksityiskohtaiset säännökset, jotka koskevat oikeutta tutustua tietoihin. Tietosuojavaltuutettu antoi lausunnon ehdotuksesta joulukuussa 2009 ⁽²⁾.

6. Ehdotus neuvoston päätökseksi raukesi, kun Lissabonin sopimus tuli voimaan ja pilarijärjestelmä poistettiin; se oli peruutettava virallisesti ja korvattava uudella ehdotuksella, jossa otetaan huomioon SEUT-sopimuksen mukainen uusi kehys.

7. Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että jotta turvapaikkapakettista käytävissä neuvotteluissa edistytään ⁽³⁾ ja Eurodac-asetuksesta päästään helpommin sopimukseen, komissio pitää asianmukaisena ratkaisuna sitä, että Eurodac-asetuksesta poistetaan säännökset, jotka viittaavat oikeuteen tutustua Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten.

8. Lisäksi komissio katsoo, että peruuttamalla ehdotuksen kyseisen (melko kiistanalaisen) osan ja nopeuttamalla siten uuden Eurodac-asetuksen antamista voidaan myös perustaa ajoissa virasto, joka vastaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen liittyvien laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista. Viraston on tarkoitus vastata myös Eurodacin hallinnoinnista.

9. Vaikka tähän ehdotukseen sisältyy kaksi teknistä säännöstä, sen päätarkoitus on näin ollen muuttaa aiempaa syyskuussa 2009 annettua ehdotusta poistamalla siitä mahdollisuus tutustua Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten. Tämän vuoksi tätä ehdotusta laadittaessa ei katsottu aiheelliseksi tehdä uutta erillistä vaikutustenarviointia.

⁽¹⁾ KOM(2009) 344.

⁽²⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto muutetusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten (kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun) asetuksen (EY) N:o (.../...) tehokkaaksi soveltamiseksi, sekä ehdotuksesta neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin oikeudesta pyytää sormenjälkitietojen vertailua Eurodac-tietojen kanssa lainvalvontatarkoituksia varten, EUVL C 92, 10.4.2010, s. 1.

⁽³⁾ "Turvapaikkapakettilla" pyritään parantamaan tapaa, jolla EU:n turvapaikkajärjestelmä toimii, ja vahvistamaan turvapaikanhakijoiden oikeuksia. Se sisältää muutosehdotuksia vastaanotto-olosuhteita koskevaan direktiiviin sekä Dublin- ja Eurodac-asetuksiin. Tarkoitus on perustaa myös Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (jäljempänä tukivirasto); tukiviraston rahoituksen helpottamiseksi tehdään päätös Euroopan pakolaisrahastolle tällä hetkellä kohdennettujen määrärahojen osittaisesta uudelleenkohdentamisesta.

II. EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETUN LAUSUNNON YDIN

10. Kuten edellä todetaan, tietosuojavaltuutettu on antanut jo useita tähän alueeseen liittyviä lausuntoja. Tämän lausunnon tarkoituksena on suositella parannuksia ehdotukseen; nämä suositukset perustuvat joko uuteen kehitykseen tai aiemmin esitettyihin suosituksiin, joita ei ole vielä otettu huomioon, tilanteissa, joissa tietosuojavaltuutettu katsoo, ettei hänen perusteitaan ole vielä otettu asianmukaisesti huomioon tai että näiden suositusten tukena on uusia perusteita.

11. Tässä lausunnossa keskitytään seuraaviin seikkoihin:

— lainvalvontaviranomaisten pääsyä Eurodaciin koskevien säännösten poistaminen;

— sellaisen yksityisen oikeussubjektin asema, jonka sormenjälkiä ei voi käyttää;

— rekisteröityä koskevat tiedot;

— parhaan käytettävissä olevan tekniikan käyttö keinona toteuttaa "sisäänrakennettu yksityisyyden suoja";

— järjestelmän kehittämisen tai hallinnoinnin (osittaisen) ulkopuoliselle alihankkijalle siirtämisen vaikutukset.

III. LAINVALVONTAVIRANOMAISTEN PÄÄSYÄ KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN POISTAMINEN

12. Tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että ehdotuksesta on jätetty pois lainvalvontaviranomaisten mahdollisuus päästä Eurodaciin. Vaikka tietosuojavaltuutettu ei kiellä sitä, että hallitukset tarvitsevat asianmukaiset välineet kansalaisten turvallisuuden takaamiseksi, hän oli seuraavien seikkojen perusteella ilmaissut epäilevänsä vakavasti ehdotuksen lainmukaisuutta.

13. Toimenpiteiden toteuttaminen terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi voi olla oikeutettu peruste sallia henkilötietojen käsittely – vaikka se olisi ristiriidassa niiden tarkoitusten kanssa, joita varten tiedot kerättiin – edellyttäen, että yksityisyyteen puuttumisen välttämättömyys perustellaan selkeillä ja kiistattomilla seikoilla ja että käsittelyn oikeasuhteisuus osoitetaan. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että ehdotukset koskevat haavoittuvassa asemassa olevaa ryhmää, joka tarvitsee vahvempaa suojelua paettuaan vainoa. Näiden henkilöiden epävarma asema on otettava huomioon arvioitaessa ehdotetun toimen tarvetta ja oikeasuhteisuutta. Tietosuojavaltuutettu korosti myös, että tarve olisi perusteltava esittämällä vakuuttavia todisteita siitä, että turvapaikanhakijoiden ja terrorismin ja/tai muun vakavan rikollisuuden välillä on yhteys. Näin ei ehdotuksissa ollut tehty.

14. Yleisemmällä tasolla tietosuojavaltuutettu on monissa lausunnoissa ja huomioissa, erityisesti viimeaikaisissa lausunnoissa, joissa aiheina ovat "Katsaus tiedonhallintaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella" ⁽¹⁾ ja "EU:n terrorisminvastainen politiikka: tärkeimmät saavutukset ja tulevaisuuden haasteet" ⁽²⁾ korostanut tarvetta arvioida kaikki nykyiset tiedonvaihtovälineet ennen kuin uusia ehdotetaan.
15. On keskeisen tärkeää arvioida olemassa olevien toimenpiteiden tehokkuutta samalla kun tarkastellaan uusien suunniteltujen toimenpiteiden vaikutusta yksityisyyden suojaan, ja tällaisen arvioinnin olisi oltava keskeisessä asemassa Euroopan unionin tämän alan toiminnassa Tukholman ohjelmassa ehdotetun lähestymistavan mukaisesti. Tässä tapauksessa erityistä huomiota olisi kiinnitettävä esimerkiksi tietojenvaihdon toteutukseen Prüm-mekanismin mukaisesti. Sormenjalkia koskevien tietojen vaihtamisesta säädetään tässä yhteydessä, ja on osoitettava, että järjestelmässä on vakavia puutteita, joiden vuoksi pääsy Eurodacin kaltaiseen tietokantaan on perusteltua.
16. Lopuksi todettakoon, että kuten monissa aikaisemmissakin lausunnoissaan, tietosuojavaltuutettu suosittelee tässä, että erityistä huomiota on kiinnitettävä ehdotuksiin, jotka perustuvat henkilötietojen keräämiseen laajoilta kansalaisryhmiltä eikä ainoastaan epäillyiltä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ja perustelua on esitettävä tapauksissa, joissa henkilötietojen käsittely tapahtuu muussa tarkoituksessa kuin se, jonka vuoksi ne alun perin on kerätty, esimerkiksi Eurodac-järjestelmässä.
17. Tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että ehdotuksesta poistetaan tämä mahdollisuus.

IV. SELLAISTEN YKSITYISTEN OIKEUSSUBJEKTIE ASEMA, JOIDEN TIETOJA EI VOI REKISTERÖIDÄ

18. Sormenjalkien kerääminen ja edelleen käsittely on luonnollisestikin keskeisessä asemassa Eurodac-järjestelmässä. Korostettakoon, että biometristen tietojen, kuten sormenjalkien, käsittely asettaa erityishaasteita ja luo riskejä, joihin on puututtava. Tietosuojavaltuutettu haluaa erityisesti korostaa ehdotuksen yhteydessä ongelmaa, joka liittyy siihen, ettei henkilön tietoja voida rekisteröidä sen vuoksi, ettei hänen sormenjalkiaan syystä tai toisesta voida käyttää.
19. Se, ettei tietoja voida rekisteröidä, saattaa liittyä siihen, että henkilön sormenpäät tai kädet ovat vahingoittuneet tilapäisesti tai pysyvästi. Tämä voi johtua monista eri tekijöistä, kuten sairaudesta, vammaisuudesta, haavoista ja palovammoista. Joissakin tapauksissa se voi liittyä myös etniseen
20. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että voi olla vaikea erottaa niitä kolmansien maiden kansalaisia, jotka ovat vapaaehtoisesti vahingoittaneet sormenjalkiaan vaikeuttaakseen tunnistusprosessia, niistä, joiden sormenjäljet ovat aidosti tunnistamattomissa.
21. On kuitenkin äärimmäisen tärkeää taata, että se, ettei tietoja voida rekisteröidä, ei sinänsä johda turvapaikan hakijoiden oikeuksien kieltämiseen. Ei olisi esimerkiksi hyväksyttävissä, että se, ettei tietoja voida rekisteröidä, katsottaisiin järjestelmällisesti petosyritykseksi ja turvapaikkahakemuksen käsittelystä sen johdosta kieltäydyttäisiin tai turvapaikanhakijalle myönnetty apu sen johdosta peruttaisiin. Jos näin tehtäisiin, se tarkoittaisi, että mahdollisuus sormenjalkien ottamiseen on yksi turvapaikanhakijan aseman myöntämisen perusteista. Eurodacin tarkoituksena on helpottaa Dublinin yleis-sopimuksen soveltamista eikä lisätä turvapaikanhakijan aseman myöntämisperusteita ("sormenjalkia on voitava käyttää"). Tämä olisi vastoin käyttötarkoituksen rajoittamisen periaatetta ja ainakin vastoin turvapaikkaoikeuden henkeä.
22. Lopuksi tietosuojavaltuutettu korostaa, että tämän ehdotuksen on oltava yhdenmukainen muiden tämän alan direktiivien kanssa. Erityisesti "määrittelydirektiivissä" korostetaan sitä, että kutakin hakemusta on arvioitava tapauskohtaisesti, eikä siinä missään tapauksessa mainita mahdollisuutta rekisteröidä turvapaikkahakemuksen käsittelemisen perusteena ⁽³⁾.
23. Nykyisen ehdotuksen 6 artiklan 1 kohta ja 6 artiklan 2 kohta kattaa osittain jo tilanteen, jossa tietoja ei voida rekisteröidä ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, annettu 30 päivänä syyskuuta 2010, komission tiedonannosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle – "Katsaus tiedonhallintaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella", saatavilla Internet-sivustolla.

⁽²⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, komission tiedonannosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle – EU:n terrorisminvastainen politiikka: tärkeimmät saavutukset ja tulevaisuuden haasteet, saatavilla Internet-sivustolla.

⁽³⁾ Ks. erityisesti kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29 päivänä huhtikuuta 2004 annetun neuvoston direktiivin 2004/83/EY 4 artiklan 3 kohta, EUVL L 304, 30.9.2004, s. 12.

⁽⁴⁾ "1. Jos sormenpäiden kunto ei anna mahdollisuutta ottaa sormenjalkia sen laatuksina, että asianmukainen vertailu voidaan suorittaa tämän asetuksen 18 artiklan mukaisesti, lähetettävän jäsenvaltion on otettava hakijan sormenjäljet uudelleen ja lähetettävä ne uudelleen mahdollisimman pian ja viimeistään 48 tunnin kuluttua siitä, kun sormenjäljet on onnistuneesti otettu."

"2. Kun tällaisen henkilön sormenjalkia ei voida ottaa hänen terveytensä varmistamiseksi tai kansanterveyden suojaamiseksi toteutettujen toimenpiteiden vuoksi, asianomaisen jäsenvaltion on 1 kohdasta poiketen otettava henkilön sormenjäljet ja lähetettävä ne edellä 2 kohdassa säädettyssä määräajassa sen jälkeen kun kyseiset perusteet eivät enää ole voimassa".

24. Näissä säännöksissä on kuitenkin kyse siitä, ettei tietoja voida rekisteröidä tilapäisesti, vaikka hyvin usein mahdollisuus on pysyvää. Yhteisen konsuliohjeiston muuttamista koskevan asetuksen ⁽¹⁾ 1 artiklassa säädetään sellaisista tapauksista; sen mukaan (...) Jäsenvaltioiden on varmistettava asianmukaiset menettelyt hakijan ihmisarvoisen kohtelun varmistamiseksi tapauksissa, joissa henkilön sormenjälkien rekisteröimisessä on vaikeuksia. Sormenjälkien ottamisen fyysinen mahdollisuus ei saa vaikuttaa päätökseen viisumin myöntämisestä tai epäämisestä.

25. Näiden tapausten huomioon ottamiseksi Eurodacin yhteydessä tietosuojavaltuutettu suosittelee, että 6 artiklan a kohtaan lisätään aihetta koskeva säännös, jonka sanamuoto on seuraava: "Tilapäinen tai pysyvä mahdollisuus antaa käytettävissä olevia sormenjälkiä ei saa vaikuttaa kielteisesti yksityisen oikeusasemaan. Missään tapauksessa se ei voi olla riittävä peruste turvapaikkahakemuksen käsittelystä kieltäytymiselle".

V. REKISTERÖIDYN OIKEUS SAADA TIETOJA

26. Euroopan tietosuojavaltuutettu toteaa, että tiedonsaantioikeuden tosiasiallinen soveltaminen on ratkaisevan tärkeää Eurodacin asianmukaisen toiminnan kannalta. Ratkaisevan tärkeää on erityisesti varmistaa, että tiedot toimitetaan sellaisella tavalla, että turvapaikanhakija pystyy täysin ymmärtämään tilanteensa sekä oikeuksiensa laajuuden ja ne menettelyn vaiheisiin kuuluvat toimet, joihin hän voi ryhtyä tapauksessaan tehtyjen hallinnollisten päätösten jälkeen. Tietosuojavaltuutettu muistuttaa myös, että oikeus saada tietoa on tietosuojalainsäädännön kulmakiviä, kuten todetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklassa.

27. Tietosuojavaltuutettu oli jo korostanut tätä kohtaa aiemmassa lausunnossaan Eurodacista. Koska ehdotettua muutosta ei ole hyväksytty, tietosuojavaltuutettu haluaa korostaa tämän kysymyksen tärkeyttä.

28. Ehdotuksen 24 artiklan sanamuoto on seuraava:

"Lähtävien jäsenvaltion on ilmoitettava tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla henkilölle sellaisella kielellä, jota tämä ymmärtää tai jota tämän voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, kirjallisesti ja tarvittaessa suullisesti seuraavat tiedot:

(...)

e) oikeus tutustua itseään koskeviin tietoihin ja oikaista niitä; oikeus pyytää, että häntä itseään koskevat

virheelliset tiedot oikaistaan tai että itseään koskevat lainvastaisesti käsitellyt tiedot poistetaan, sekä oikeus saada tietoja edellä mainittujen oikeuksien käyttöä koskevista menettelyistä, mukaan lukien rekisterinpitäjän ja 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten valvontaviranomaisten yhteystiedot."

29. Tietosuojavaltuutettu ehdottaa, että 24 artiklan sanamuoto laaditaan uudelleen hakijalle kuuluvien oikeuksien selventämiseksi. Ehdotettu sanamuoto on epäselvä, koska se voidaan tulkita siten, että "oikeus saada tietoa edellä mainittujen oikeuksien käyttöä koskevista menettelyistä" olisi osa oikeutta tutustua tallennettuihin tietoihin, ja/tai oikeutta pyytää virheellisten tietojen oikaisemista (...). Lisäksi edellä mainitun säännöksen nykyisen sanamuodon mukaisesti jäsenvaltioiden ei ole ilmoitettava tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla henkilölle oikeuksien sisällöstä vaan niiden "olemassaolosta". Koska viimeksi mainittu asia näyttää olevan pelkkä tyyliseikka, tietosuojavaltuutettu ehdottaa 24 artiklaan seuraavaa uutta sanamuotoa: "Lähtävien jäsenvaltion on annettava tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla henkilölle tietoa seuraavista asioista: g) oikeudesta tutustua itseään koskeviin tietoihin ja oikeudesta pyytää, että häntä koskevat virheelliset tiedot oikaistaan tai että häntä koskevat lainvastaisesti käsitellyt tiedot poistetaan."

VI. PARAS KÄYTETTÄVISSÄ OLEVA TEKNIikka

30. Ehdotuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti "Eurodacin operatiivisesta hallinnoinnista vastaa siirtymäkauden jälkeen tietokantaa hallinnoiva viranomainen, joka rahoitetaan Euroopan unionin yleisestä talousarviosta. Tietokantaa hallinnoivan viranomaisen on yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa varmistettava, että keskusjärjestelmässä käytetään aina kustannuksiin ja hyötyihin nähden parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa". Vaikka tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen 4 artiklan 1 kohdassa asetettuun vaatimukseen, hän haluaa todeta, että edellä mainitussa säännöksessä oleva ilmaus "best available technology" ("paras käytettävissä oleva tekniikka") olisi korvattava ilmauksella "best available techniques", joka kattaa sekä käytetyn teknologian että järjestelmän suunnittelu-, valmistus-, ylläpito- ja toimintatavan.

31. Tämä on tärkeää, koska käsite "best available techniques" on laajempi ja kattaa erilaisia näkökohtia, jotka edistävät EU:n tietosuojalainsäädännön tarkistuksen keskeisenä periaatteena pidetyn "sisäänrakennetun yksityisyyden suojan" soveltamista. Tarkistetussa lainsäädännössä korostetaan, että tietosuojaa voidaan toteuttaa eri tavoin, jotka eivät kaikki ole teknologisia. On todella tärkeää tarkastella tekniikan lisäksi myös tapaa, jolla tekniikkaa käytetään tarkasteltavana olevan tietojenkäsittelyn tavoitteen saavuttamiseksi. Prosessit on suunnattava siten, että tämä tavoite saavutetaan, mikä vaikuttaa menettelyihin ja organisaatorakenteisiin.

⁽¹⁾ Diplomaatti- ja konsuliedustustoille annetun yhteisen konsuliohjeiston muuttamisesta biometristen tunnisteiden käyttöönoton ja viisumihakemusten vastaanoton ja käsittelyn järjestämistä koskevien määräysten osalta 23 päivänä huhtikuuta 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 390/2009, EUVL L 131, 28.5.2009, s. 1.

32. Tässä yhteydessä ja yleisemmällä tasolla tietosuojavaltuutettu haluaa toistaa edellisissä lausunnoissa esitetyn suosituksen⁽¹⁾, joka koskee sitä, että komission on määriteltävä ”paras käytettävissä oleva tekniikka” (”Best Available Techniques”) yhdessä teollisuuden sidosryhmien kanssa noudattaen samaa menettelyä, jota komissio käytti ympäristöalalla⁽²⁾, ja edistettävä sitä. ”Parhaalla käytettävissä olevalla tekniikalla” (”Best Available Techniques”) tarkoitetaan tekniikan kehityksen ja sen menetelmien tehokkainta ja edistyneintä asetusta, joka osoittaa tiettyjen tekniikoiden käytännön soveltuvuuden käytettäväksi määrätyn havaitsemisrajan varmistamiseen yksityisyyttä ja tietosuojaaja koskevan EU:n kehyksen mukaisesti. Paras käytettävissä oleva tekniikka suunnitellaan siten, että tietojenkäsittelyyn liittyvät turvallisuusriskit estetään, tai jos se ei ole mahdollista, niitä kohdustellutetaan ja niiden vaikutukset yksityisyyteen pyritään minimoimaan.
33. Tämän prosessin olisi tarjottava ”parhaasta käytettävissä olevasta tekniikasta” myös vertailuasiakirjoja, jotka saattavat tarjota erittäin hyödyllisiä ohjeita EU:n muiden laaja-alaisten tietojärjestelmien hallinnointia varten. Lisäksi se parantaa sellaisten toimenpiteiden yhdenmukaistamista kaikkialla EU:ssa. Ennen kaikkea yksityisyyttä ja turvallisuutta suojelevan parhaan käytettävissä olevan tekniikan määrittelmä helpottaa tietosuojaviranomaisten valvontatehtävää tarjoamalla niille rekisterinpitäjien käyttöön ottamia yksityisyyden suojan ja tietosuojan mukaisia teknisiä välineitä.

VII. ALIHANKINTA

34. Tietosuojavaltuutettu toteaa, ettei ehdotuksessa käsitellä tilannetta, jossa osa komission⁽³⁾ tehtävistä siirretään alihankintana jollekin toiselle organisaatiolle tai yksikölle (kuten yksityiselle yritykselle). Komission yleisenä käytäntönä on kuitenkin siirtää alihankintana muille toimijoille niin järjestelmän kuin viestintäinfrastruktuurinkin kehittämiseen ja hallinnointiin liittyviä tehtäviä. Tehtävien alihankinta ei sinänsä ole tietosuojavaatimusten vastaista, mutta olisi sovitava merkittävänälaajuisista turvatakeista sen varmistamiseksi, ettei toiminnan suorittaminen alihankintana rajoita millään tavalla asetuksen (EY) N:o 45/2001 soveltamista Euroopan tietosuojavaltuutetun harjoittama tietosuojan valvonta mukaan luettuna. Lisäksi olisi otettava käyttöön ylimääräisiä teknisiä turvatoimenpiteitä.
35. Tämän osalta tietosuojavaltuutettu ehdottaa, että Eurodac-asetuksen tarkistamisen yhteydessä säädettäisiin samanlaisista oikeudellisista takeista, jotka on sisällytetty SIS II -järjestelmää koskeviin säädöksiin, eli todettaisiin, että siinäkin tapauksessa, että komissio siirtää osan tehtävistään alihankintana jollekin toiselle laitokselle tai organisaatiolle, sen on

varmistettava, että Euroopan tietosuojavaltuutetulla on oikeus ja mahdollisuus suorittaa tehtävänsä täydellisesti ja että tietosuojavaltuutettu voi myös tehdä tarkastuksia paikan päällä ja käyttää kaikkia muita asetuksen (EY) N:o 45/2001 47 artiklalla sille annettuja valtuuksia.

VIII. PÄÄTELMÄT

36. Tietosuojavaltuutettu pitää myönteisenä sitä, että komissio kuulee häntä, ja pyytää, että kuulemiseen viitataan ehdotuksen johdanto-osassa.
37. Tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että ehdotuksesta on jätetty pois lainvalvontaviranomaisten mahdollisuus päästä Eurodaciin.
38. Sormenjälkien kerääminen ja edelleen käsittely on keskeisessä asemassa Eurodac-järjestelmässä. Tietosuojavaltuutettu korostaa sitä, että biometristen tietojen, kuten sormenjälkien, käsittely asettaa erityishaasteita ja luo riskejä, joihin on puututtava. Tietosuojavaltuutettu korostaa ongelmaa, joka liittyy siihen, ettei henkilön tietoja voida rekisteröidä sen vuoksi, ettei hänen sormenjälkiään syystä tai toisesta voida käyttää. Sen, ettei tietoja voida rekisteröidä, ei sinänsä pitäisi johtaa turvapaikan hakijoiden oikeuksien kieltämiseen.
39. Tietosuojavaltuutettu suosittelee, että 6 artiklan a kohtaan lisätään aihetta koskeva säännös, jonka sanamuoto on seuraava: ”Tilapäinen tai pysyvä mahdottomuus antaa käytettävissä olevia sormenjälkiä ei saa vaikuttaa kielteisesti yksityisen oikeusasemaan. Missään tapauksessa se ei voi olla riittävä peruste turvapaikkahakemuksen käsittelystä kieltäytymiselle”.
40. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että tiedonsaantioikeuden tosiasiallinen soveltaminen on ratkaisevan tärkeää Eurodacin asianmukaisen toiminnan kannalta, jotta voidaan varmistaa, että tiedot toimitetaan sellaisella tavalla, että turvapaikanhakija pystyy täysin ymmärtämään tilanteensa sekä oikeuksiansa laajuuden ja ne menettelyn vaiheisiin kuuluvat toimet, joihin hän voi ryhtyä tapauksessaan tehtyjen hallinnollisten päätösten jälkeen. Tietosuojavaltuutettu ehdottaa, että 24 artiklan sanamuoto laaditaan uudelleen turvapaikanhakijalle kuuluvien oikeuksien selventämiseksi.
41. Tietosuojavaltuutettu suosittelee käyttämään ehdotuksen 4 artiklan 1 kohdassa ilmausta ”Best Available Techniques” ilmauksen ”Best Available Technologies” (”paras käytettävissä oleva tekniikka”) sijaan. Ensin mainittu kattaa sekä käytetyn teknologian että järjestelmän suunnittelu-, valmistus-, ylläpito- ja toimintatavan.

⁽¹⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto älykkäistä liikennejärjestelmistä, heinäkuu 2009; Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto RFID-tiedonannosta joulukuun 2007; Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosikertomus 2006, s. 48–49.

⁽²⁾ <http://eippcb.jrc.es/>

⁽³⁾ Tai – tulevaisuudessa – edellä mainitun tietokantaa hallinnoivan viranomaisen. Tämän kappaleen viittauksia komissioon on pidettävä viittauksina Eurodacin rekisterinpitäjänä toimivaan EU:n toimieliemeen tai laitokseen.

42. Tietosuojavaltuutettu suosittelee, että siinä tapauksessa, että komissio siirtää osan tehtävistään alihankintana jollekin toiselle organisaatiolle tai yksikölle (kuten yksityiselle yritykselle), olisi sovittava turvakeista sen varmistamiseksi, ettei toiminnan suorittaminen alihankintana rajoita millään tavalla asetuksen (EY) N:o 45/2001 soveltamista Euroopan tietosuojavaltuutetun harjoittama tietosuojan valvonta mukaan luettuna. Lisäksi olisi otettava käyttöön ylimääräisiä teknisiä turvatoimenpiteitä.

Tehty Brysselissä 15 päivänä joulukuuta 2010.

Peter HUSTINX
Euroopan tietosuojavaltuutettu
